

روشهای استفاده از منابع یادگیری

فصل دوم: ص 64

معصومه سرلک

پردیس شهید میرشاکي اليگودرز

نقش همسالان:

- همسالان بعنوان منبع یادگیری:
- اهیت این موضوع بدان دلیل است که دانش آموزان بخش اعظم وقت خود را در کنار همسالان میگذرانند چه در فضای مدرسه و چه در فضای خارج از مدرسه.
- هرچه کودک بزرگتر میشود از خانواده دورتر و به گروه همسالان نزدیک تر می گردند.

عمل گروه همسالان :

- اغلب کودکان در سنین مساوی قدرتهای فکری مختلف و رشد گوناگون دارند و گروه همسالان به کودک تجربه هایی را می آموزد که در خانواده نمی تواند بیاموزد
- این تجربه ارتباط با افرادی با شرایط و حقوق مساوی ، آنان را برای دوران بعدی آماده تر میکند. زیرا علاوه بر کار و تفریح بایستی هر یک از اعضاء رفتارهای مورد قبول گروه را هم نشان دهند و این خود نیز یکی از منابع یادگیری محسوب می شود.

نظر پیازه در رابطه کودکان با همسالان:

- پیازه معتقد است کودکان دارای دو نوع رابطه هستند:
- 1- رابطه کودک با بزرگسالان:
- این رابطه دارای اختیار یک جانبه و عدم تعادل در قدرت اجتماعی است.
- 2- رابطه با همسالان:
- این رابطه از نوع همکاری است و با رابطه متقابل شکل می گیرد. از نظر پیازه این نوع رابطه موجب همکاری بین کودکان میشود که برای خلق دانش جدید ضروری است.

نظر ویگوتسکی:

- برخلاف نظر پیازه که بیشترین تاکید را در رابطه کودک با همسالان داشت. ویگوتسکی به نقش یاریگرانه بزرگسالان در یادگیری کودکان تاکید بسیاری کرد.

- از نگاه ویگوتسکی ارتباط اثر بخش میان کودک و بزرگسال، سازنده فرایند یادگیری است.

پژوهش های مرتبط:

- پژوهش در باره یادگیری مشارکتی این نظریات را تایید کرده و ویژگیهای مهم کار گروهی موثر را روشن ساخته است.
- مزیت غالب گروههای همیار کودک در روابطی نهفته است که تحت تاثیر این گروهها ایجاد میشود. وجه غالب این گروه ها همکاری است. بویژه آنکه گروه کمتر تهدید کننده است و پاسخهای نادرست موجب آشفتگی و نگرانی نخواهد شد. اگر ساخت تکلیف مستلزم پاسخ صحیح نباشد. جوهمکاری در آموزش مبتنی بر گروه تهدید کننده است و پاسخهای نادرست موجب نگرانی و آشفتگی نخواهد شد.

مدل رشد روابط کیفی به شکل زیر است:

- مواجهه با دیگران و کیفیت تجارب این مواجهه به اینصورت است:
- رشد طرحهایی که پیوند عاطفی میان کودک و افراد خاص را تقویت می کند.
- درک وابستگی و تعلق خاطر.
- درک ارتباطی از قواعد تعاملی که شامل احترام به دیگران است.
- این مدل نشان میدهد که روابط اجتماعی موثر و صمیمی مبتنی بر اعتماد و وابستگی است و در مدارس ابتدایی این رابطه تقویت میشود و بواسطه آن کودکان از طریق تعامل همیارانه و تجارب حاصل از آن به کسب دانش می پردازند.

مواد و وسایل آموزشی

- مواد و وسایل در یادگیری:
- وسایلی کمک آموزشی وسایلی هستند به غیر از کتاب درسی که در آموزش و پرورش مورد استفاده قرار می گیرند. بدلیل سودمندی از جهت فنون و روشهای آموزشی و تاثیر خارق العاده ای که بر جای می گذارند ، اصطلاحاً از آنها بعنوان وسایل نوین آموزشی یاد میشود.

سودمندی وسایل سمعی و بصری از جهات ذیل توجیه میشود:

آشنایی با نقش هریک از منابع یادگیری ۶۹

۱. جنبه‌های مختلف حواس را تحت تأثیر قرار می‌دهند، حس کنجکاوی را تحریک و تمایل و علاقه را نسبت به یادگیری تقویت می‌کنند.
۲. به وسیله آنها مطالب کاملاً محسوس و مجسم شده با حقیقت انطباق می‌یابد. برای مثال در آزمایشی دبیر علوم، وضع ظاهری یک مورچه‌خوار را برای شاگردان شرح داد و سپس از آنها خواست که تصویر آن را بکشند، ولی تصویری که هر کدام کشیدند با تصویر دیگری فرق کلی داشت و هیچ کدام شباهت زیادی به مورچه‌خوار نداشت. بعد دبیر با نشان دادن تصویر حقیقی مورچه‌خوار برای چند لحظه، دوباره دستور کشیدن همان تصویر را داد. این مرتبه اشتباه هر شاگرد بسیار جزئی بود و با تصویر اصلی فرق زیادی نداشت.
۳. موجب تکمیل اطلاعاتی می‌شوند که از منابع دیگر یعنی توضیحات دبیر و مبحث کتاب درسی و مطالعه کتب دیگر به دست آمده است.

ادامه ، سودمندی وسایل سمعی و بصری از جهات ذیل توجیه میشود:

۴. کمک فراوانی به یادگیری می کنند و باعث می شوند مطلبی که آموخته شده است مدتها در ذهن باقی بماند و فراموش نشود. به عبارت دیگر وسایل مذکور با توسعه ذهنی موجب می شوند یادگیری صورت پایدارتری پیدا کند.
۵. این وسایل به علت اینکه مطالب را به خوبی مجسم می کنند نیاز به توضیحات مشروح را کاهش می دهند و باعث صرفه جویی در وقت می شوند.
۶. پایه و معنای محسوس و عینی برای پیشرفت و توسعه قالبهای فهم و اندیشه فراهم می آورند و بنابراین پاسخهای کتابی و واکنشهای لفظی محض نزد دانش آموزان را تقلیل می دهند.
۷. تجاری از به کاربردن این وسایل تدارک دیده می شود که انجام یا نیل بدانها به طرق دیگر آسان نیست؛ بنابراین به عمق و تنوع یادگیری کمک می کنند.
۸. این وسایل به رشد هوش و دریافت مطالب علمی کمک می کنند؛ در نتیجه معانی و مفاهیم را وسعت می بخشند.
۹. واقعیت تجارب را عرضه می کنند و این کار موجب انگیزه فعالیت فردی در یادگیرنده می شود، به عبارتی موجب جنبش و تحرک دانش آموز و جستجو به

طرز انتخاب و استفاده از وسایل آموزشی

طرز انتخاب و استفاده از وسایل
وسایل سمعی و بصری هیچ کدام نمی توانند جایگزین معلم شوند و در انتخاب هر
کدام باید به نکات زیر توجه داشت تا تأثیر مطلوب را در فعالیتهای آموزشی داشته
باشند:

(الف) وسایل باید متناسب با هدف درس باشد و به طور قطع به معلم در نیل به
آن هدف کمک نماید.

(ب) وسیله ای که انتخاب شده است مؤثر در یادگیری باشد.

(ج) تنوع و تعادل آن نسبت به موضوع درس رعایت شود.

(د) استفاده از آن متناسب با قدرت درک شاگردان باشد.

(ه) به آسانی در دسترس قرار گیرد.

(و) برای آموزشگاه یا کسانی که آن را تهیه می کنند مستلزم هزینه زیاد نباشد.

(ز) آن وسایل قبلاً به کار رفته و کارآمدی آنها مورد تأیید باشد.

(ح) مراحل آمادگی و بحث و انتقاد و استنتاج در موارد استفاده از وسایل در
نظر گرفته شود.